

Öd qovucu DV və hepatoprotektorlar

Hepatoprotektor maddələr

Öd qovucu maddələr

Hepatoprotektorlar

Xoleolitik maddələr

Ödqüvucu maddəllərin təsnifatı:

- *Öd əmələgəlməni artırən maddələr (xoleretiklər, xolesekretiklər)*
- *Öd sekresiyasını artıran və öd turşuları sintezini stimülə edən DV (həqiqi xoleretiklər)*
 - a) *tərkibində öd turşuları saxlayan preparatlar (alloxol, xolenzim)*
 - b) *sintetik preparatlar (nikodin, oksafenamid)*
 - v) *bitki mənşəli preparatlar (solmazçiçəyi, qarğıdalı saçaqları, nanə cövhəri, ну́жма, itburnu, xolaqol)*
- *Su komponenti hesabına ödü artıran preparatlar (hidroxoleretiklər: mineral sular, pişikotu preparatları)*
- *Öd xaric olmanı stimülə edən preparatlar (xolekinetiklər)*
- *Öd kisəsi tonusunu artıran və öd yolları tonusunu azaldan DV (xolekinetiklər: Mg SO₄, sorbit, adi zirinc).*
- *Öd yolları tonusunu azaldan DV (xolespazmolitiklər : M-xolinoblokatorlar, eufillin, nitroqliserin).*

Alloxol (Allocholium)

Tərkibində- heyvan mənşəli öd, sarımsaq ekstratı, kömür vardır. İşlədici təsir göstərir, peristaltikani artırır, köpü aradan qaldırır. 1-2 draje x 3 dəfə y/s 3-4 həftə təyin edilir.

Göstəriş: xr xolesistit, xolangit, qəbizlik.

Əks göstəriş: kəskin hepatit, yarımkəskin və kəskin q/c distrofiyası, obturasion sarılıq, mədə və 12 b.b. xorası

Qarğıdalı saçaqları

Solmazçiçəyi

İtburnu

Bitki mənşəli preparatlar

Dəmləmələri iltihab əleyhinə, efir yağlarından isə q/c funksiyasını stimule etmək üçün istifadə edilir.

Solmazçiçəyi – ödün, mədənin və mədəaltı vəz sekresiyasını artırır, bakteresid təsir göstərir. Qanda XS və bilirubini azaldır. 6-12 q 250 ml dəmlənir ½ st y/dən 30 dəq x 3 dəfə istifadə olunur.

Qarğıdalı saçaqları – öd sekresiyasını artırır, qatılığını azaldır, qanda bilirubini azaldır, prt. Indeksini artırır.

İtburnu - öd sekresiyasını artırır, Oddi sfinktoru və öd yolları tonusunu azaldır, diurezi artırır, qanın özlülüyünü artırır.

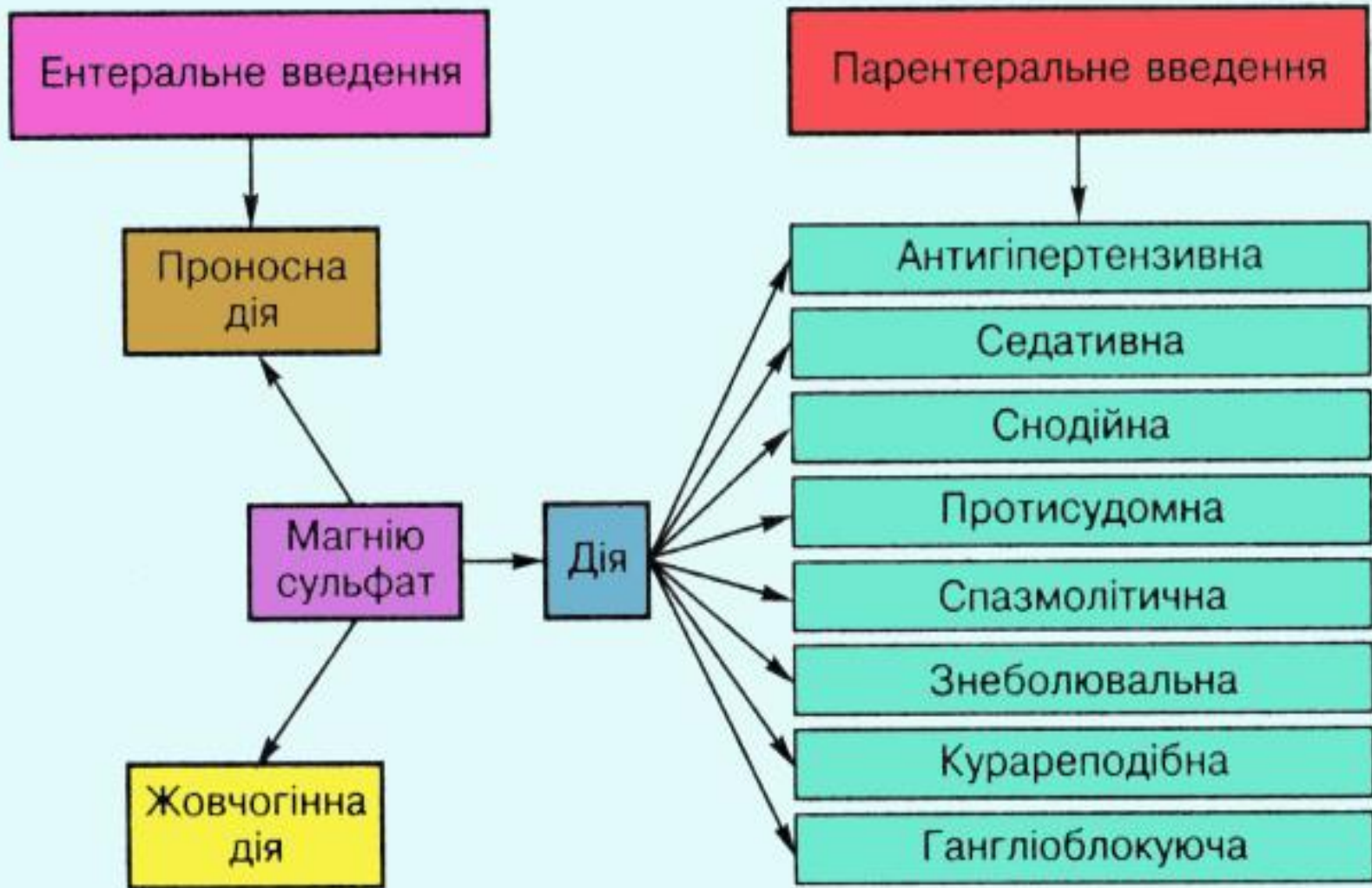

Xolaqol

Başqa preparatlara nisbətən az toksikdir. Diurezi artırır, qanda hiperqlikemiya yaradır. 1-2 tab x 3 dəfə y/s 4-6 həftə təyin edilir.

Göstəriş: xr xolesistit, xolangit, hepatit, postxolesistektomik sindrom, ürək və q/c mənşəli ödemlər, SK və BA.

Əks göstəriş: kəskin hepatit, yarımkəskin və kəskin q/c distrofiyası, obturasion sarılıq, xolelitiyaz, q/c çatışmazlığı.

MgSO₄-ün yeridilmə yerindən asılı olaraq təsirləri
Əks-göstəriş: kəskin gastroenterit, böyrəyin funksiya pozğunluğu, hamiləlik, menstruasiya

Çoxatomlu spirtlər- Sorbit, ksilit, mannit

Mədə sekresiyasını, q/c-də zülal, lipid, karbon mübadiləsini normallaşdırır, ketozun yaranmasının qarşısını alır.

Xoleretik və işlədici təsir göstərir. B qrup vit sintezini sürətləndirir.

AT və ÜVS artırır, MgSO₄-dən daha aktivdir.

Göstəriş: ŞD, öd daşı xəstəliyi, postxolesistektomik sindrom, xr xolesistit, öd yollarının hipokinetik diskineziyası, spastik xr kolit, qəbizlik.

Əks göstəriş: ishallar, xr kolit

Öd daşlarını əridən preparatlar- Xoleolitiklər

Bu qrupa xenodeoksixol (xenofalk) və urseodeoksixol (ursofalk) turşusu törəməsi aiddir.

Qaraciyərdə XS-nin fermentativ sintezini tormozlayır, ödün tərkibində XS konsentrasiyasını azaldır və daşları tədricən əridir.

Göstəriş: öd kisəsi və yollarının XS tərkibli daşları, rentgeno-negativ daşlar, d-ri 21 mm-dən çox olmayan qələvi daşlar.

Əks göstəriş: öd yollarının iltihabi xəstəliyi, öd yollarının hissəvi ya tam tutulması, q/c, mədə və bağırsaqların iltihabi xəstəlikləri, böyrək çatışmazlığı və aclıq dietası.

Əlavə təsir: diareya, transaminazların müvəqqəti artması.

Dozası hər kq çəkiyə 10 mq olmaqla hesablanır və gündə 2 dəfə səhər, axşam təyin edilir. Çox hissəsi axşam qəbul edilir. Daşların tərkibi və ölçüsündən asılı olaraq 3 aydan 2-3 ilə qədər davam olunur.

Hepatoprotektorlar

Hepatoprotektorlar – hepatositlərin sintez fəaliyyətini, dezintoksikasiya və müxtəlif bioloji aktiv maddələrin orqanizmdən xaric etmək funksiyasını artıran preparatlardır.

Həqiqi
hepatoprotektorlar

Yardımcı
hepatoprotektorlar

Digər orqanlara təsir göstərmirlər: hepabene, leqalon, karsil, silibor. ziksorin

Antioksidantlr, vitaminlər ...

Tərkibinə görə təsnifatı

1. Tərkibində alaqañqal otu olan preparatlar: hepabene, leqalon, karsil, silibor, hepatofalk
2. Tərkibində digər mənşəli flavonoidlər (ənginar) olan preparatlar: xafitol, katergen, İV 52, hepaktiv
3. Heyvani mənşəli preparatlar: sirepar, hepatosan
4. Essensial fosfolipid preparatlar: essensiale, essliver, fosfoqliv
5. Digər qrup preparatlar: ademetionin (heptral), lipoy t-su (tioktasid), l-ornitin-aspartat (hepa-merz), ursodeoksixol t-su (ursofalk), qeyri-steroid anaboliklər (metil-urasil, pentoksil, natrium nukleinat)

Antioksidantların təsnifatı

- **Bir başa təsirli antioksidantlar**
 - Vitamin E tərkiblilər (*tokoferol asetat, aevit*)
 - Vit C preparatları (*askorbin t-su, qalaskorbin, askorutin*).
 - Bioflavanoidlər (*leqalon, flamin, flakumin, silibor, konvaflavin*).
 - Tərkibində tiol qrupu saxlayanlar (*unitiol, Na tiosulfat*).
- **Qeyri-düz rəsirli antioksidantlar**
 - Hüceyrə membranı fosfolipidləri tərkibini tənzimləyən preparatlar (*essensiale, lipin, retinol, aevit*).
 - Piridinnukleotidlərin sələfləri (*nikotin t-su, nikotinamid*).
 - Qlütation sələfləri (*metionin, sistein, qlütamin t-su*).
 - Qlütation-peroksidazanı induksiya edənlər (*selen təkibli preparatlar*).
 - Qan və toxumaların antioksidant potensialını artıran digər preparatlar (*lipoy t-su, lipamid, qaraciyər orqanoprotektorları*).

Tocopheroli acetas

Vitamin E 5 %, 10 % и 30 % yağlı məhlulları 10, 20 və 50 ml; elastik kapsullarda 0,1 və 0,2 ml 50 % yağlı məhlul; 1 ml 5 % məhlul ampullarda, 10 % və 30 % yağlı məhlul

Alaqanqal

Karsil (Carsil)

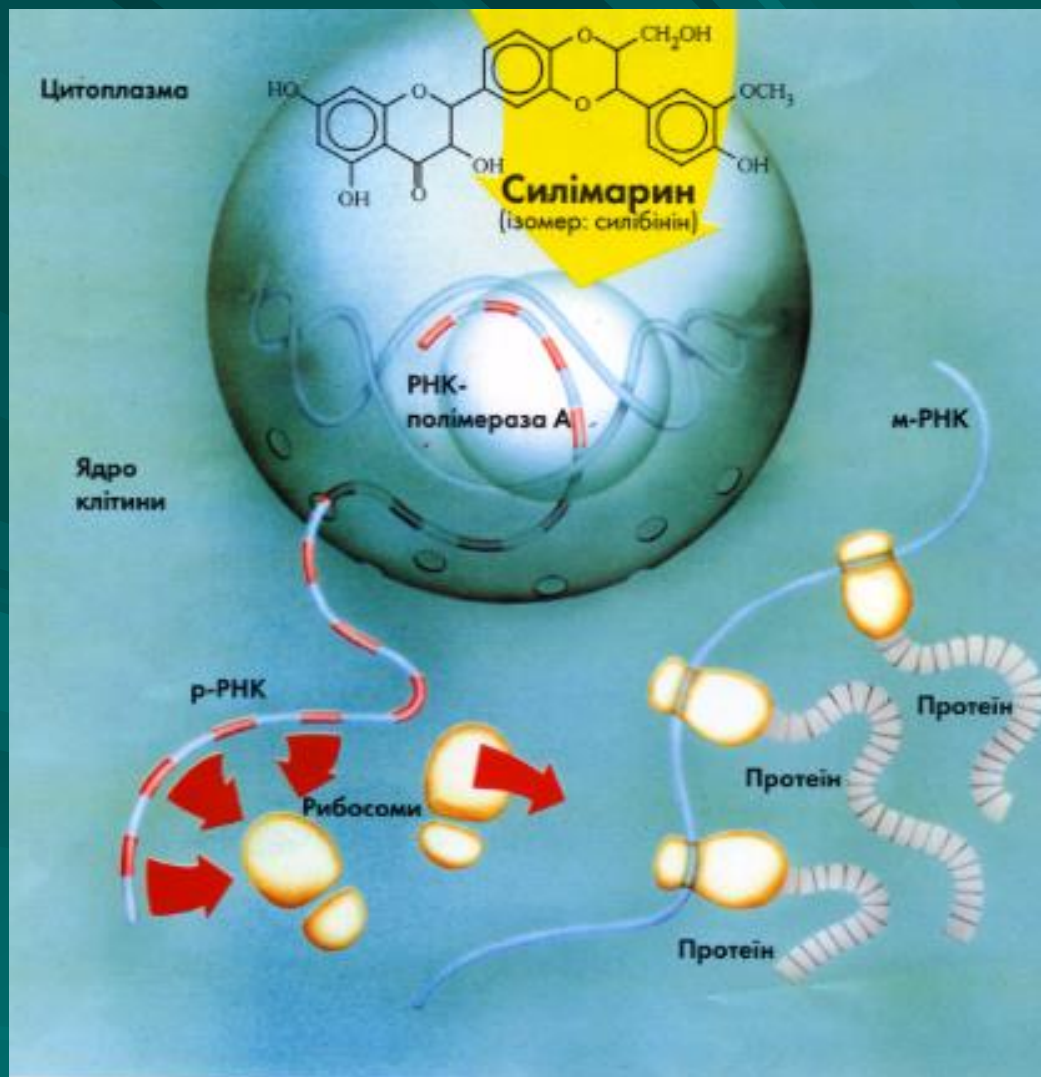
Legalon (Legalon)

Silimarin (silibinin)- membran qoruyucu, antioksidant, metabolik təsire (protein sintezinin stimulyasiyası) malikdir. Fosfodiesterazanı zəiflədərək ts-AMF miqdarını artırır, nəticədə hepatositlərdə Ca miqdarı azalır və fosfolipazanın Ca asılı aktivləşməsi baş vermir. Bu preparatlar q/c-də reduksiya olunmuş qlütationun miqdarını artırır, orqanı oksidləşdirici stressdən qoruyur, normal dezintoksikasion funksiyasını təmin edir.

GÖSTƏRİŞ: kəskin və xr. hepatitlər, sirrozlar, qaraciyərin toksiki zədələnməsi.

ƏKS GÖSTƏRİŞ: həssaslıq, mexaniki sarılıq, sarılıq zamanı müalicə müddəti 4 həftədən çox olmamalıdır.

ƏLAVƏ TƏSİR: nadirən işlədici təsir

Силімаринин (Leqalon) тәсір механізми

Essensiale(Essentiale)

5 ml ampullarda və kapsul formasında buraxılır

Essensiale-nin tərkibində essensial fosfolipidlər, doymamış yağ t-ları və vitaminlər (Vit B6, Vit B12, nikotinamid, Na-pantotenat);

Essensiale Forte –nin tərkibində essensial fosfolipidlər, vitaminlər (Vit B1, B2, B6, Vit B12, nikotinamid, Vit E);

Essensiale H – yalnız essensial fosfolipidlərdən ibarətdir.

Lipostabil

Ferment preparatları

Həzm prosesini yaxşılaşdıran pepsin, amilaza, lipaza, hemisellüloza, öd ekstraktı və s. tərkibli DV aiddir.

Son illər *Aspergillus oryzea* göbək qidalı mühitindən amilolitik və proteolitik fermentlər;

Penisillium solitum qidalı mühitindən isə lipolitik fermentlər alınmışdır;

Ferment preparatları uzun müddət (əvəzedici terapiya) və ya qısa kurslarla (həzmin bərpasına qədər) və epizodik (düzgün qidalanmamaqla) əlaqədar həzm proseslərini pozğunluğu zamanı təyin edilir.

Mədəaltı vəz funksiyası pozğunluğu ilə xr. enteritlər zamanı tərkibində yağ, zülal, karbohidratları parçalayan kombinə olunmuş preparatlar məsləhət görülür. Tərkibində öd ekstraktının olması öd və pankreatik lipaza ifrazını artırır.

Pankreatin (Pancreatinum)

Draje və tablet formasında 0,25 q və 0,5 q

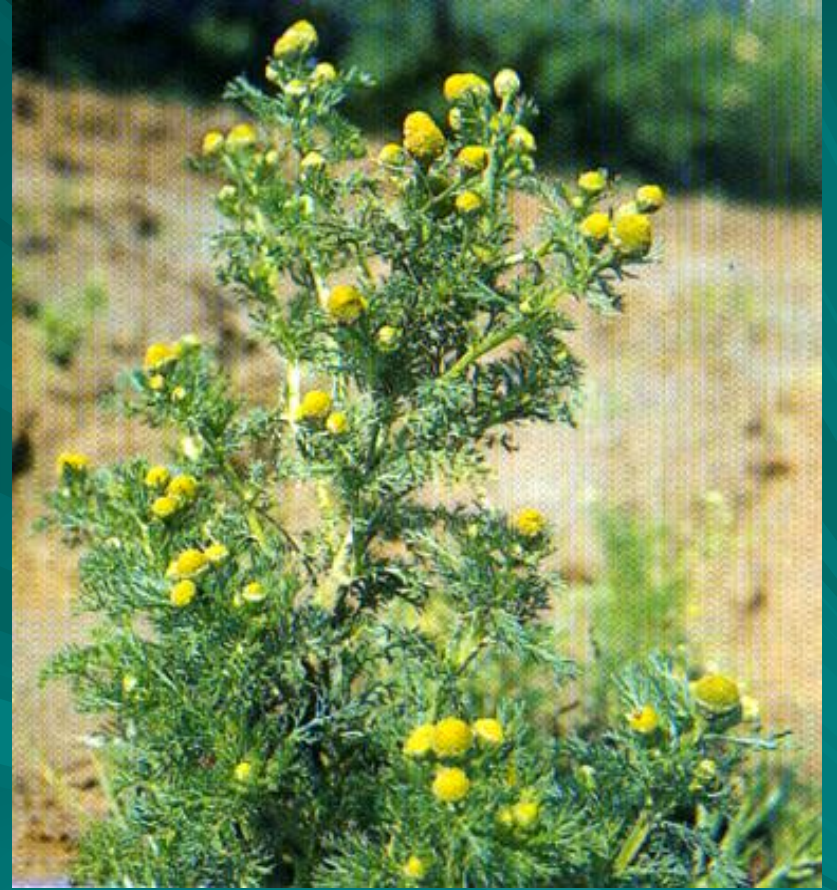
Panzinorm forte (Panzynorm forte)

**Festal, Enzistal,
Mezim forte**

Nanə cövhəri

Çobanyastığı

No-шпа, nikoшпан

Qusma əleyhinə preparatlar

■ Serotonin reseptorlarını blokada edən DV:

Ondansetron, qranisetron, tropisetron

Bu preparatlar əsasən onkologiyada kimyəvi terapiyadan sonrakı ürəkbulanma və qusma hallarında, eyni zamanda cərrahi əməliyyatdan sonrakı dispepsiyalarda tətbiq olunurlar.

■ Dofamin reseptorlarını blokada edən DV:

Domperidon, metoklopromid, sulpirid, tietilperazin

Qusma mərkəzinin trigger zona dofamin reseptorlarını blokada edir. Qida qəbulu ilə şərtlənən gastrin sekresiyasını tormozlayır. Lakin sitostatiklər qəbulu zamanı yaranan qusmalar zamanı effektiv deyil. Mədə boşaltmasını sürətləndirir, onların xolinomimetik təsiri bağırsağın proksimal hissəsi ilə məhdudlaşır.

Toksemiya, şüa terapiyası, dieta pozğunluğu, endoskopiya, postoperasion atoniya, reflüks ezofagit, öd yolları diskineziyası, hıçqırıq, meteorizm zamanı göstərişdir.

İşlədici dərman vasitələri

Təsir mexanizminə görə şərti təsnif olunur

✓ **Bağirsaq reseptorlarını qıcıqlandıran maddələr:**

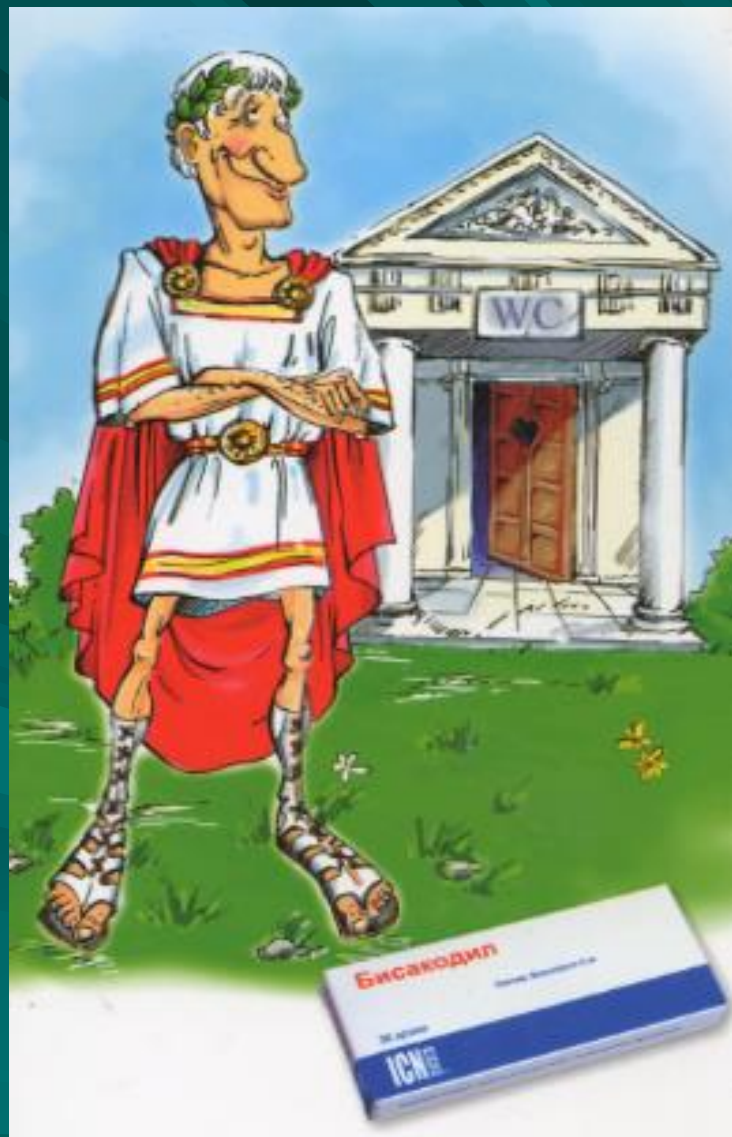
tərkibində antraqlikozidlər olan maddələr – qaraciyərdə emodin və xrizofan t-suna ayrılmaqla yoğun bağırsağın selikli qişa reseptorlarını qıcıqlandırmaqla təqəllüsü artırır: rəvəng kökü, murdarça qabığı, senna yarpaqları; Fenolftalein və izafenin, gənəgərçək yağı - əsasən yoğun bağırsağı stimule edir. Na K-ATF-azanı inaktivləşdirməklə saya əzələləri stimule edir.

✓ **Bağirsaq möhtəviyyatını artıran maddələr:**

Bura duz işlədicilər (Na sulfat, Mg sulfat, Karlovar duzları) və hidrofil kolloidlər (dəniz kələmi preparatları) aiddir.

✓ **Nəcis kütləsini yumşaldan maddələr:**

Bu qrupa vazelin yağı, badam yağı, qliserin şamları

Bisakodil

Quttalaks

Diareya zamanı işlədilən dərmanlar

Bu məqsədlə etiotop və patogenetik təsirlə bismut preparatları, attapulgit, smekta, dəmləmə və bişirmələr (nar daneləri, palıq qabığı, böyürtikən yarpaqları, dazotu, qaragilə, meyvələri və qoz qabığı).

Qaragilə toxumları

Dazotu

Bağıracaq mövtəviyyatının tərkibinin dəyişməsi ilə əlaqədar diareyalar zamanı pro- , pre- və simbiotiklər təyin edilir.

□ **Prebiotiklər** – insan fermentləri ilə pis həzm olunan qeyri-niştasta polisaxarid və ya oliqosaxarid tərkibli qida məhsulları olmaqla, bağırsağ mikroorqanizmlərini qidalandırır. Probiotiklərdən fərqli olaraq prebiotiklər qida əlavələri şəklində.

□ **Probiotiklə** prebiotikin fərqi ondan ibarətdir ki, bunlar bir-birinin terapevtik effektlərini tamamlayan müxtəlif bioloji strukturlu mikroorqanizmlərdir. Onlar hər ikisi bağırsağ mikrobiotunu normallaşdıraraq orqanizmə əlverişli təsir edir.

- ❑ **Eubiotik** termini hazırda probiotikə sinonim kimi işlədilir. Lakin əvvəllər eubiotikləri yalnız yoğun bağırsaqda olan bakteriya ştamlarını aid edirdilər. Probiotik anlayışı ona bütün mikroorqanizmlər aid olduğu üçün daha geniş anlayışdır.
- ❑ **Simbiotik** – bu tərkibinə bir neçə növ mikroorqanizm ştamları daxil olan preparatlardır.
- ❑ **Sinbiotik** – tərkibində pre- və probiotik olan kompleks dərman preparatlarıdır.

- **Bifidobakteriya tərkibli probiotiklər** - bifidobakterin, bifidobakterin-forte, bifiliz, bifiform, bifikol, probifor və s.
- **Laktobakteriya tərkibli probiotiklər** - laktobakterin, asinol, asilakt, lineks, gastrofarm, biobakton və s.
- **Bağırsaq çöpi tərkibli probiotiklər** - kolibakterin, bifikol, bioflor və s.
- **Basill tərkibli probiotiklər** - saxaromiseya və ya enterokokklar – baktisubtil, sporobakterin, biosporin, enterol və s.

Prebiotiklər gündə 3-4 dəfə yemək zamanı təyin edilir. Prebiotiklər naharatçılıq tamamilə aradan qaldırılanadək qəbul olunur.

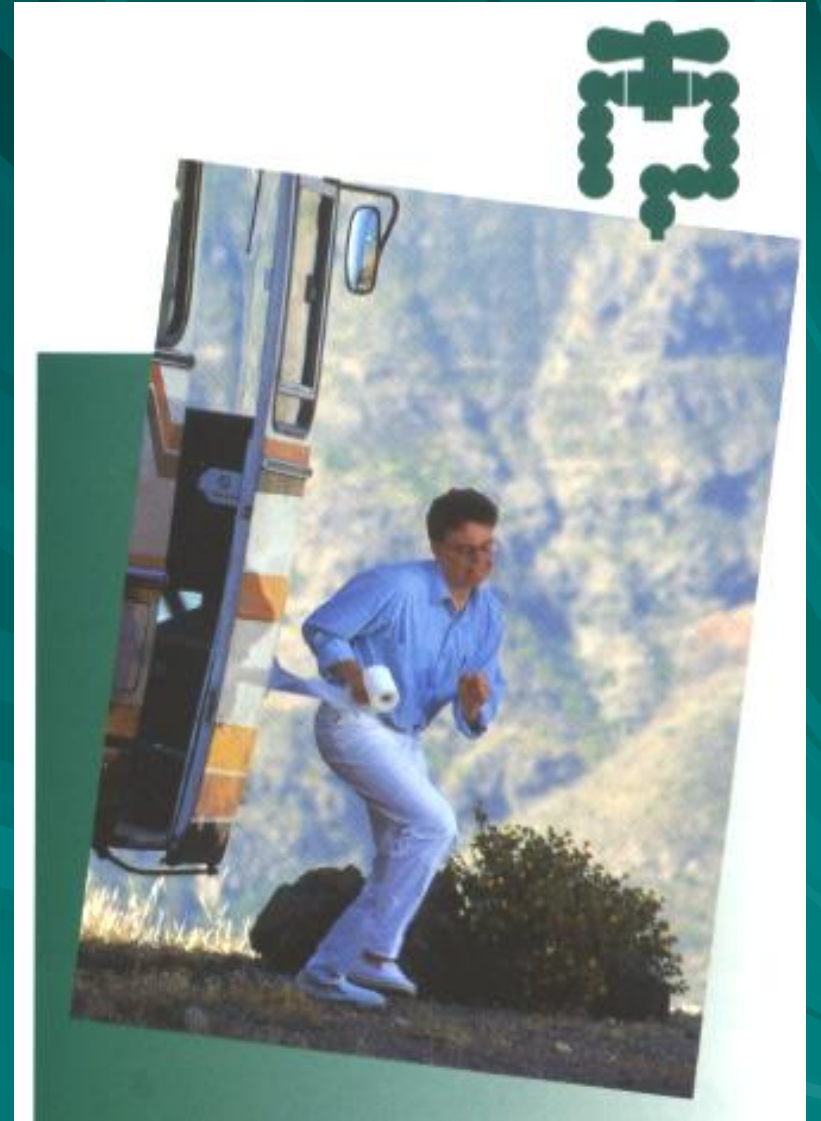
Probiotiklər gündə 3-4 dəfə yeməkdən 20-60 dəq əvvəl təyin edilir, 14-21 gün ərzində. Əgər kəskin bağırsağ infeksiyası məqsədilə verilsə (ishal) gündə 4-6 stul düzəlnə qədər təyin edilir.

- ✓ **Virus mənşəli** bağırsağ zədələnməsinə şübhə hallarında (kəskin və xr hallar) tərkibində laktobakterin olan preparatlar məsləhət görülür.
- ✓ **Bakterial mənşəli** bağırsağ zədələnməsinə şübhə hallarında kompleks (lakto və bifidotərkibli preparatlar məsləhətdir.
- ✓ **Kandidaya** şübhə zamanı (bağırsağ və uşaqlıq kandidası) bifidotərkibli preparatlar məsləhətdir.
- ✓ **Disbakterioz** zamanı öncə laktotərkibli, daha sonra bifidotərkibli, sonradan isə kolibakteri tərkibli preparatlar məsləhət görülür. Öncədən lakto və bifidotərkibli preparatlardan da başlamaq olar.

Imodium

Bağırsaqda opioid reseptorları ilə birləşir, asetil-xolin ifrazını ləngidərək tonusu və daxili sfinktorun tonusunu azaldır.

Səbrinizə görə minnətdaram